

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 2Tos/162/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3122011038
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 12. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marián Dunčko
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3122011038.2

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Dunčka a sudcov JUDr. Michala Antalu a JUDr. Jozefa Janíka na neverejnom zasadnutí konanom dňa 27. decembra 2022 prejednal sťažnosť prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín v trestnej veci odsúdeného T. S., nar. XX.XX.XXXX v D., trvale bytom Z. D., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVTOS Dubnica nad Váhom, ktorú podal proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 37PP/300/2022 zo dňa 12.10.2022 a takto jednomyselne

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por. zrušuje sa napadnuté uznesenie v celom rozsahu a podľa § 66 ods. 1 písm. a), ods. 2 Tr. zák. a § 415 ods. 1 Tr. por. sa návrh odsúdeného T. S. o podmienéne prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 2T/195/2016 zo dňa 20.11.2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3To/49/2018 zo dňa 24.10.2018 v spojení s uznesením Okresného súdu Prievidza sp. zn. 2T/195/2016 zo dňa 07.07.2021 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3Tos/88/2021 zo dňa 05.10.2021 zamietá.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 2T/195/2016 zo dňa 20.11.2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3To/49/2018 zo dňa 24.10.2018 bol T. S. odsúdený pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Tr. zák. a prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a) Tr. zák. (teda so zbraňou) na trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov, výkon ktorého mu bol podmienéne odložený na skúšobnú dobu v trvaní 24 mesiacov.

Uznesením Okresného súdu Prievidza sp. zn. 2T/195/2016 zo dňa 07.07.2021 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3Tos/88/2021 zo dňa 05.10.2021 bolo následne rozhodnuté tak, že odsúdený sa neosvedčil v skúšobnej dobe vyššie uvedeného podmienéneho odsúdenia a trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov vykoná v ústave na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Uznesením súdu prvého stupňa bol odsúdený T. S. podľa § 415 ods. 1 Tr. por. a § 66 ods. 1 písm. a), ods. 2 Tr. zák. podmienéne prepustený z výkonu vyššie uvedeného trestu odňatia slobody. Podľa § 68 ods. 1 Tr. zák. mu bola určená skúšobná doba v trvaní 5 rokov a súčasne bol nad ním nariadený probačný dohľad na 2 roky a zároveň mu bola uložená v čase probačného dohľadu aj povinnosť podľa § 51 ods. 4 písm. k) Tr. zák. spočívajúca v príkaze zamestnať sa alebo uchádzať sa preukázateľne o zamestnanie. Toto uznesenie nenadobudlo právoplatnosť, pretože proti nemu podal v zákonnej lehote prokurátor sťažnosť, zahlásiac ju do zápisnice o verejnom zasadnutí ihneď po jeho vyhlásení.

V jej písomných dôvodoch uviedol, že so splnením prvej zákonnej podmienky pre podmienéne prepustenie sa dá súhlasiť, avšak nedá sa súhlasiť so záverom o splnení ďalších dvoch materiálnych podmienok. Opierajúc sa o hodnotenie ústavu na výkon trestu odsúdený vykonával svoj doterajší trest čiastočne v súlade s pravidlami a stanovami ústavu, avšak ústav odsúdenému vytykal iba čiastočne kritický postoj k spáchanej trestnej činnosti. Taktiež je potrebné uviesť, že resocializačná prognóza u

odsúdeného je hodnotená ako menej priaznivá na základe stredného rizika recidívy trestnej činnosti. Čo sa týka programu zaobchádzania, v bode edukácia ho odsúdený plní iba čiastočne vzhľadom na už spomenutý čiastočne kritický postoj k spáchanej trestnej činnosti, ďalej v bode zaradovania do práce tiež iba čiastočne kvôli špekulatívnemu vyberaniu si práce, ktorú chce robiť a v bode aktivity voľného času rovnako iba čiastočne, nakoľko voľný čas trávi pasívne. Odsúdený bol navyše opakovane súdne trestaný a preto nie je daná záruka, že prepustením na slobodu bude viesť riadny život. Z hodnotenia ústavu na výkon trestu vyplýva, že odsúdený len čiastočne preukazuje splnenie podmienok na podmienené prepustenie, ktoré ani neodporučil. Navrhol preto, aby krajský súd napadnuté uznesenie podľa § 194 ods. 1 písm. b) Tr. por. zrušil a aby uložil súdu prvého stupňa, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

K sťažnosti prokurátora sa písomne vyjadril odsúdený prostredníctvom obhajkyne. Uviedol, že so sťažnosťou prokurátora sa nestotožňuje a nesúhlasí s tvrdeniami prokurátora, že prvoradým kritériom na rozhodnutie o podmienenom prepustení je hodnotenie ústavu. Keby tomu tak malo byť, zákonodarca by nepožadoval, aby sa vec prejedнала na verejnom zasadnutí. Závery uvedené v hodnotení ústavu treba vždy kriticky preveriť, najmä ak obsahujú protichodné tvrdenia, prípadne vyčítajú odsúdenému nedostatky, ktoré v skutočnosti nedostatkami ako takými ani nie sú (pasívne trávenie času, snaha lepšie sa zamestnať a pod.). Súd prvého stupňa zobral do úvahy aj preukázanú zlú životnú situáciu jeho rodiny, ktorá je na ňom existenčne závislá. Súd prvého stupňa mal za preukázané, že pred nástupom do výkonu trestu odňatia trestu slobody riadne pracoval a zabezpečoval potreby svojej početnej rodiny ako jediný živiteľ. Nemožno mať preto pochybnosti, že po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody sa riadne zamestná a bude viesť riadny život, aby zabezpečil svoju rodinu. Tvrdenie ústavu o tom, že má len čiastočne kritický postoj k spáchanej trestnej činnosti sa ukázalo ako nepravdivé. Na verejnom zasadnutí pred súdom vyjadril ľútosť nad spáchaným skutkom ako aj pocit viny, že jeho rodina z dôvodu jeho neuváženej konania najviac trpí. Súd prvého stupňa vo veci vykonal dokazovanie riadne, podrobne vypočul odsúdeného a zameril sa na sporné body uvedené v hodnotení ústavu. Súd prvého stupňa sa v odôvodnení uznesenia riadne, logicky, presvedčivo a zároveň vyčerpávajúco vysporiadal so všetkými podmienkami pre podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Napadnuté uznesenie spĺňa všetky predpoklady na riadne odôvodnenie rozhodnutia a je vecne správne. Navrhol preto, aby krajský súd podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sťažnosť prokurátora v celom rozsahu zamietol ako nedôvodnú.

Krajský súd v Trenčíne, ako súd nadriadený súdu prvého stupňa, primárne zistil, že podaná sťažnosť je prípustná (§ 185 Tr. por.), bola podaná oprávnenou osobou (§ 186 Tr. por.) a v zákonom stanovenej lehote (§ 187 Tr. por.), na neverejnom zasadnutí podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a takto dospel k záveru, že sťažnosť prokurátora je dôvodná, pretože súd prvého stupňa sa nevysporiadal so všetkými skutočnosťami dôležitými pre svoje rozhodnutie.

Krajský súd v prvom rade konštatuje, že súd prvého stupňa správne procesne postupoval, keď o návrhu odsúdeného o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody rozhodoval na verejnom zasadnutí. Odsúdený tu mal možnosť vyjadriť sa pred súdom prvého stupňa v prítomnosti ustanovenej obhajkyne k priebehu svojho výkonu trestu odňatia slobody, ako aj k dôvodom, pre ktoré navrhoval svoje podmienené prepustenie.

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa ďalej vyplýva, že tento sa zaoberal zákonnými podmienkami pre podmienené prepustenie podľa § 66 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. Možno prisvedčiť jeho názoru len v tom, že odsúdený spĺňa formálnu podmienku z pohľadu dĺžky doteraz vykonaného trestu odňatia slobody (1/2).

Krajský súd sa ale nestotožnil s ďalšími závermi súdu prvého stupňa, že u odsúdeného sú splnené aj obidve materiálne podmienky spočívajúce v polepšení sa a očakávaní vedenia riadneho života na slobode.

Krajský súd považuje v prvom rade za potrebné zdôrazniť, že o výmere trestu, teda aj o dĺžke pôsobenia výchovného účinku tohto trestu na odsúdeného primárne rozhoduje súd, ktorý vydal právoplatný odsudzujúci rozsudok. Na druhej strane ale zákonodarca ustanovil možnosť predčasného podmieneného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody. Z právnej úpravy tohto inštitútu nepochybne vyplýva, že zákonodarca prezumuje možnosť nápravy páchatelov trestných činov v rámci výkonu trestu odňatia slobody do takej miery, že i kratším výkonom tohto trestu, než ho uložil

súd v odsudzujúcom rozsudku, je možné pri správnom výchovnom pôsobení a pri nadväzujúcom plnení povinností odsúdeného a jeho správaním preukazujúcim polepšenie dosiahnuť výchovný účel trestu, teda nápravu páchatel'a trestného činu, aby sa do budúcnosti už nedopúšťal trestnej činnosti aj pri jeho pobyte na slobode. Zákonodarcovia však neurčili povinnosť súdu podmienene prepustiť každého odsúdeného (Podľa § 66 ods. 1 Tr. zák. súd môže odsúdeného podmienene prepustiť...), ale ponecháva na úvahu súdu na základe dôkazov posúdiť, či výchovný účel trestu odňatia slobody aj kratšieho trvania zapôsobil na toho ktorého odsúdeného v takom rozsahu, že z hľadiska zabezpečenia ochrany spoločnosti nie je potrebné, aby vykonal celý uložený trest odňatia slobody.

K otázke posudzovania preukázania polepšenia krajský súd považuje za potrebné poukázať na to, že polepšenie je vývojový proces vnútornej premeny páchatel'ovej osobnosti, ktorý sa, pravda, navonok prejavuje iba v jeho správaní. Pri rozhodovaní o podmienene prepustení treba práve rozlišovať, kedy je správanie a plnenie povinností vo výkone trestu iba prejavom vonkajšej adaptácie odsúdeného v prostredí ústavu a kedy ide o známky skutočných zmien osobnosti odsúdeného, ktoré oprávňujú predpokladať, že aj v budúcnosti bude viesť riadny život. Preto správanie odsúdeného vo výkone trestu a plnenie povinností sú síce neopomenuteľnými, ale nie však jedinými hľadiskami, z ktorých možno usudzovať na jeho polepšenie.

V hodnotení ústavu na výkon trestu sa uvádza, že odsúdený je čiastočne kritický k spáchanej trestnej činnosti, keď síce skutok priznáva, ale zdôvodňuje ho tým, že sa pred poškodeným bránil, čo vyplýva najmä z psychologického vyšetrenia, ako aj z pedagogickej dokumentácie. Krajský súd k tomuto uvádza, že takýto „jeho postoj“ nemôže byť prejavom polepšenia, keď si svoje negatívne konanie a jeho dôsledky ani po vykonaní väčšej časti uloženého trestu odňatia slobody dostatočne neuvedomuje (nepripúšťa).

Zároveň krajský súd dodáva, že iba osoby podieľajúce sa na prevýchove odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody môžu podať objektívny obraz o stupni nápravy, pričom krajský súd nezistil skutočnosti, ktoré by takéto konštatovanie uvedené v hodnotení ústavu na výkon trestu akokoľvek spochybňovali.

Taktiež doterajší výkon trestu odňatia slobody u odsúdeného možno hodnotiť len ako „priemerný“, nesvedčiaci o jeho polepšení. Aby mohol byť takýto záver opačný, musel by „pred súdom stáť iný človek, s iným hodnotením.“ V hodnotení ústavu na výkon trestu sa totiž konštatuje, že u odsúdeného sa prejavuje špekulatívne správanie, nakoľko má záujem byť pracovne zaradený, ale má tendenciu si prácu vyberať. Na uvedenom závere nemení nič to, že odsúdený bol počas doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody jedenkrát disciplinárne odmenený.

Krajský súd uvádza, že v rámci výkonu trestu odňatia slobody sa zaobchádzaním rozumie súhrn takých aktivít, ktorých účelom je diferencovaným spôsobom zabezpečiť výkon práv a povinností podľa Zák. č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody, podporovať a rozvíjať zmysel pre zodpovednosť, dodržiavanie zákonov a spoločenských noriem, pozitívne osobnostné vlastnosti, úctu k iným, sebaúctu a pozitívny vzťah k rodine. Na splnenie takéhoto účelu sa na odsúdeného vypracúva program zaobchádzania, ktorý ustanovuje cieľavedomé, komplexné a štruktúrované pôsobenie na odsúdeného podľa jeho osobnostných vlastností, odborných vedomostí a stupňa vzdelania v súlade s účelom výkonu trestu.

Prijatie a pozitívny vzťah odsúdeného k programu zaobchádzania je základným predpokladom účinnosti trestu. V prípade odsúdeného T. S. je ale potrebné konštatovať, že podľa hodnotenia ústavu na výkon trestu ciele programu zaobchádzania plní čiastočne až v 3 oblastiach - v časti edukácia (z dôvodu čiastočne kritického postoja k svojej trestnej činnosti), v časti zaraďovanie do práce (neprejavuje záujem o pracovné zaradenie v rámci ústavu) a v časti aktivity voľného času (svoj voľný čas využíva pasívnym spôsobom).

Možno uzavrieť, že doterajší výkon trestu odňatia slobody nemal na odsúdeného dostatočné výchovné pôsobenie a odsúdený v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody dostatočne nepreukázal schopnosť viesť riadny život.

Na úplný záver k nesplneniu prvej materiálnej podmienky krajský súd uvádza, že ak súd nezistí „polepšenie sa“ odsúdeného, veľmi ťažko môže potom dospieť k záveru, že by po podmiennečnom prepustení na slobode už viedol riadny život (druhá materiálna podmienka).

Krajský súd ďalej v prípade druhej materiálnej podmienky pripomína, že zmysel podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nie je v tom, aby za dobré správanie alebo za dobrú prácu vo výkone trestu odňatia slobody bol páchatel' automaticky prepustený po odpykaní stanovenej doby na slobodu, bez zreteľa na to, aká je prognóza jeho ďalšieho správania. Podmiennečné prepustenie je na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom ku všetkým okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život a že tu nie je pre spoločnosť príliš veľké riziko recidívy. Takou okolnosťou, ktorá má pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení význam, je aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného vrátane jeho trestnej minulosti. Posúdenie otázky prípadnej recidívy je svojím spôsobom vždy len predpokladom vysloveným s väčšou či menšou mierou pravdepodobnosti, pričom súd je vždy odkázaný na objektívne okolnosti, medzi ktoré je nutné považovať i doterajšie sklony odsúdeného k páchaniu trestnej činnosti, vrátane jej početnosti.

Krajský súd považuje nápravu odsúdeného T. S. za podstatne sťaženú. Takýto záver vyplynul pre krajský súd z vyhodnotenia osoby odsúdeného, ako aj charakteru a spôsobu trestnej činnosti, pre ktorú sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody.

U odsúdeného ide o tzv. špeciálneho recidivistu, ktorý sa totožnej trestnej činnosti (výtržníctva) dopustil doposiaľ už štyrikrát, a to dokonca aj na blízkej osobe - družke Z. S. (viď odsúdenie Okresným súdom Prievidza sp. zn. 1T/7/2020). V spojitosti s touto trestnou činnosťou je potrebné uviesť aj to, že sa v minulosti dopustil už aj zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby, teda konal protiprávne voči inej osobe. Nemenej významnou skutočnosťou je to, že odsúdený už bol v minulosti podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, ale následne mu bol nariadený výkon zvyšku trestu, pričom jeden z týchto trestov odňatia slobody mu bol pôvodne uložený ako trest podmiennečný. Aj v prípade aktuálne vykonávaného trestu odňatia slobody uloženého mu pre úmyselný prečin výtržníctva mu bol najskôr uložený podmiennečný trest odňatia slobody, avšak v priebehu skúšobnej doby sa opäť dopustil tohto prečinu (ako aj ďalších dvoch úmyselných trestných činov) a bol mu nariadený výkon trestu odňatia slobody. Napriek tomu, že odsúdený sa v ďalších 3 skorších podmiennečných odsúdeniach osvedčil v určených skúšobných dobách, tak vyššie uvedené zistenia jednoznačne svedčia o tom, že účel trestu u odsúdeného T. S. zjavne plní len nepodmiennečný trest odňatia slobody, ktorý je schopný mu zabrániť v páchaní ďalšej trestnej činnosti, keď len „hrozba“ výkonu trestu odňatia slobody je nedostatočná.

Aj preto sa krajský súd stotožnil so záverom uvedeným v hodnotení ústavu na výkon trestu, že u odsúdeného je stredné riziko sociálneho zlyhania a jeho resocializačná prognóza je menej priaznivá. Predchádzajúci spôsob života odsúdeného a priebeh doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody tak podľa názoru krajského súdu nedávajú dostatočnú záruku, že protiprávne konanie odsúdeného sa už nebude opakovať. Preto sa krajskému súdu javí riziko recidívy odsúdeného ako veľmi pravdepodobné. Odsúdeného možno charakterizovať totiž ako osobu so sklonmi k páchaniu protiprávnej činnosti.

Účelom trestu je okrem iného i ochrana spoločnosti pred páchatel'om trestnej činnosti a trest má odrádzať aj ostatných členov spoločnosti od páchania trestných činov. Je v záujme dovŕšenia nápravy odsúdeného a splnenia účelu nariadeného trestu odňatia slobody, aby ho odsúdený vykonal v celosti tak, ako to navrhol aj riaditeľ ústavu na výkon trestu (so zohľadnením skutočnosti, že odsúdený už nebude môcť do skončenia výkonu trestu odňatia slobody účinne navrhnuť svoje podmiennečné prepustenie - § 415 ods. 1 Tr. por.).

Z takto rozvedených dôvodov preto rozhodol krajský súd tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, keď odsúdený nespĺňal dve z troch zákonných podmienok na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu zákon nepripúšťa žiadny ďalší riadny opravný prostriedok.